

ठाटीकाँध गाउँपालिका लकान्द्र, दैलेख

स्थानीय राजपत्र प्रमाणीकरण मिति:- २०७७/०९/१०

ठाटीकाँध गाउँपालिका, लकान्द्र दैलेखद्वारा प्रकाशित		
खण्ड ३	संख्या ३	मिति २०७७/०९/१०
भाग २		
ठाटीकाँध गाउँपालिका		
स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिमको ठाटीकाँध गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरीएको छ।		
सम्बत् २०८० सालको कार्यविधि संख्या ३		

ठाटीकाँध गाउँपालिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि, २०७७

नेपालको संविधान, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ तथा संयुक्त राष्ट्रसंघले पारित गरी नेपाल सरकारले हस्ताक्षर गरिसकेकाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी महासन्धी, २००६ (convent on the rights of person with disabilities (CRPD)को उद्देश्य मर्म र भावना बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको परिचय पत्र वितरण कार्यविधि बनाउन बाञ्छनिय भएकोले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ को दफा ६१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरेर नेपाल सरकारले देहाएको कार्यविधि जारी गरेको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (क) यस कार्यविधिको नाम अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि २०७७, रहेको छ ।

(ख) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :

(क) “ऐन” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७७ समेत सम्भन्नु पर्दछ ।

(ख) “नियमावली” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ अनुसार बन्ने नियमावली सम्भन्नु पर्दछ ।

(ग) “स्थानीय” तह भन्नाले ठाटीकाँध गाउँपालिका सम्भन्नु पर्दछ ।

(घ) “वडा कार्यालय” भन्नाले स्थानिय तहको वडा कार्यालय सम्भन्नु पर्दछ ।

(ङ) “समन्वय समिति” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५ समेत) को दफा ४२ बमोजिम स्थानिय समन्वय समिति सम्भन्नु पर्दछ ।

परिच्छेद २

उद्देश्य, मापदण्ड

३. उद्देश्य : यस कार्यविधिको उद्देश्य देहाय बोजिम रहेका छन् :

(क) विभिन्न प्रकारका अपाङ्गता भएका नेपाली नागरिकहरूको पहिचान गरी उनिहरूलाई सेवा सुविधा पहुँच स्थापित गर्न, त्यस्ता सेवा सुविधाहरूको लागी योजना निर्माण गर्न र स्थानीय तह दखी नै विभिन्न प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको वर्गीकृत लागत राख्न सहज तुल्याउन ।

(ख) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय महासन्धी २००६ (CRPD)मा नेपाल सरकारले जनाएको प्रतिबद्धता बमोजिम

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई प्राथमिकताको आधारमा सेवा सुविधाहरू उपलब्ध गराउन सहज बनाउने ।

(ग) अपाङ्गताको प्रकृती वर्गीकरण र अवस्थाका आधारमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिले पाउने सेवा, सुविधा र अवसरको प्राथमिकीकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

४. परिचय-पत्र वितरणको मापदण्ड देहाय बमोजिम रहेका छन् :

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐनको अनुसूचीमा प्रकृतिका आधारमा अपाङ्गता १० (दश) प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐनको अनुसूचीमा उल्लेखित गम्भीरताका आधारमा भएको अपाङ्गताको वर्गीकरण गरी देहायका चार समुहका परिचय-पत्र वितरण गरिने छ ।

(क) पुर्णअशक्त अपाङ्गता:

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरूलाई 'क' वर्गको परिचय-पत्र उपलब्ध गराईनेछ जुन रातो रङ्गको पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ ।

१.व्यक्तिको शारीरिक,मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी प्रणालीहरूमा भएको क्षती र यसले ल्याएको कार्यगत विचलित अवस्था असाध्यै गम्भीर भई अरुको सहयोग लिएर पनि दैनिक जिवन सम्पादन गर्न असाध्यै कठिन हुने व्यक्ति,

२.सामान्य भन्दा सामान्य दैनिक क्रियाकलापहरू पनि स्वयम् गर्न नसक्ने र अन्य व्यक्तिहरूको सहयोग आवश्यक पर्ने, तीव्र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू तीव्ररूपमा अटिज्म प्रभावित व्यक्ति, पूर्णरूपमाश्रवण दृष्टिविहीन व्यक्तिहरू,

३.दुई वा सोभन्दा बढी प्रकारका शारीरिक,मानसिक वा इन्द्रिय,सम्बन्धी क्षती भई सबै जसो दैनिक क्रियाकलापहरू अन्य व्यक्तिकै सहयोग गर्नु पर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरू,

४.निरन्तर रूपमा सघन हेरचाह (स्याहार सुसार) को आवश्यकता परी रहने शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू

(ख) अतीअशक्त अपाङ्गता

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरूलाई 'ख' वर्गको परिचयपत्र गराईनेछ जुन निलो रङ्गको पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ ।

१.शारीरिक,मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षेती वा विचलन भएता पनि निरन्तर वा अधिकांश समय सहयोगी दोभाषे वा मानव पथप्रदर्शकआदीको सहयोगमा आफ्नो दैनिक क्रियाकलापहरू लगायत हिडडुल र सञ्चार गर्न कठिनाई हुने व्यक्तिहरू,

२. मष्तिस्क पक्षाघात, मेरुदण्ड चोटपटक वा पक्षघात, हमोफोविया, मांसपेशी सम्बन्धी समस्या वा विचलन लगायत अन्य विभिन्न कारण शरीरको ढाड, हात, गोडा, कम्मर आदि काम गर्न नसकी दैनिक आवगमनको लागि ह्वेलचियर प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरु,

३. दुबै हात कुमदेखी वा पाखुरादेखि मुनिको भाग गुमाएका वा हात नचल्ने वा गुमाएका, विभिन्न कारण दुबै हात र गोडा गुमाएका वा नचल्ने, कम्मरभन्दा मुनिको भाग गुमाएका वा नचल्ने, दुबै गोडा पुर्ण क्रियाशील नभई वैशाखीको प्रयोग गर्ने व्यक्तिहरु,

४. दृष्टिविहीन र पुर्ण दृष्टिविहीनको परिभाषा अन्तर्गत पर्ने व्यक्तिहरु,

५. संचारको लागि निरन्तर दोभाषेको आवश्यकता पर्ने पुर्णरूपमा कान सुन्न (बहिरा) दैनिक जिवनका क्रियाकलापहरु स्वयं गर्न नसक्ने, सिकाइमा समस्या भएका बौद्धिक अपाङ्गता वा अटिज्म भएका व्यक्तिहरु, निरन्तर अरुको सहयोग लिइरहनुपर्ने बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ।

(ग) मध्यम अपाङ्गता

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'ग' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन पहेंलो रङ्गको पृष्ठभूमिमा जारी गरिन्छ ।

१. कृतिम अङ्ग, क्यलिपर, विशेष प्रकारका जुत्ताजस्ता सहयोग सामाग्रीको प्रयोगबाट सामान्य हिडडुल लगायत दैनिक जिवनका क्रियाकलापहरुमा स्वयं गर्न सक्ने,

२. विभिन्न कारण घुडामुनीको अङ्गमा मात्र प्रभाव परेको तर सहायक सामाग्रीको प्रयोग नगरी पनि सामान्य हिडडुल गर्न सक्ने ,

३. कुम वा पाखुरा भन्दा मुनी एक हात गुमाएको वा हात नचल्ने वा हातले गर्ने काम गर्न नसक्ने ,

४. दुबै हातको हत्केला भन्दा मुनीका कम्तीमा बुढी औंला र चोरी औंला गुमाएका,

५. दुबै गोडाको कुर्कुच्चाभन्दा मुनीको भाग नभएका तर सामान्य हिडडुल गर्नसक्ने,

६. मेरुदण्डमा समस्या भई ढाड कुप्रिएका,

७. सिकाइमा ढिलाई भएका दैनिक क्रियाकलाप स्वयं गर्न सक्ने बौद्धिक अपाङ्गता र अटिज्म भएका व्यक्तिहरु,

८. श्रवण यन्त्रको प्रयोगबाट वा ठुलो आवाजमात्र सुन्न सक्ने सुस्त श्रवण व्यक्तिहरु,

९. शल्यक्रियाबाट स्वरयन्त्रभिकी घाटीको नलीबाट मात्र बोल्नु पर्ने अवस्था भएका व्यक्तिहरु,

१०. ओठ तथा तालु फाटेकोकारण बोली अस्पष्ट भएका व्यक्तिहरु,

११. बोल्दा अङ्किने शब्द वा अक्षर दोहोर्याउने समस्या तीव्र भएका व्यक्तिहरु,
१२. तीन फिटभन्दा मुनीका होचा पुङ्का व्यक्तिहरु,
१३. चस्मा र श्रवण यन्त्र दुवै प्रयोग गर्ने श्रवण दृष्टिविहीन व्यक्तिहरु, लेन्स वा म्याग्रीफयारको प्रयोगबाट मात्र पढ्न सक्ने न्युन दुरदृष्टि व्यक्तिहरु,
१४. अनुवंशिय रक्तश्राव (हमोफविया) सम्बन्धी समस्या भई दैनिक हिड्डुल कठिन हुने व्यक्तिहरु,
१५. मानसिक वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ।

(घ) सामान्य अपाङ्गता :

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'घ' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराईनेछ जुन सेतो रङ्गको पृष्ठभूमिमा गारी गरिन्छ ।

१. शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी सामान्य विचलन भएका तर दैनिक जिवनका क्रियाकलापहरु स्वयं सम्पादन गर्न नसक्ने,
२. हात वा खुट्टा केही छोटो भएका, एक हातले हत्केला भन्दा मुनी नचल्ने वा गुमाएका, एक हातको हत्केलाभन्दा मुनिका कम्तीमा बुढी औंला र चोरी औंला गुमाएका वा दुवै हातको हत्केला मुनिका कम्तीमा बुढी औंला र चोरी औंला भएका व्यक्तिहरु,
३. ठुलो अक्षर पढ्न सक्ने न्युन दृष्टि भएका व्यक्तिहरु,
४. दुबै गोडाको सबै औंलाका भागहरु नभएका व्यक्तिहरु,
५. श्रवण यन्त्र लगाई ठुलो आवाज सुन्ने तर बोली स्पष्ट भएका सुस्त श्रवण शक्ति भएका व्यक्तिहरु

परिच्छेद ३

परिचयपत्रको ढाँचा र समन्वय समिति

५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचयपत्रको ढाँचा देहाय बमोजिम हुनेछ ।

परिचयपत्र वाहक व्यक्तिको व्यक्तिगत विवरण स्पष्ट हुनेगरी नागरिकताको प्रमाण पत्रको ढाँचामा यस कार्यविधिको अनुसूची २ बमोजिम एकापट्टी नेपाली भाषामा र अर्को पट्टी अँग्रेजी भाषामा लेखिएको माथी दफा ४ मा उल्लेखित मापदण्ड अनुसार एक पृष्ठको परिचयपत्र गाम्भिर्यताको आधारमा गराएको चार वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई चार फरक रङ्गमा उपलब्ध गराईनेछ ।

६. समन्वय समिति सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(१) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ को दफा ४२ अनुसार अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गर्ने समेत कार्यका लागि गाउँपालिकामा देहाय बमोजिमको स्थानीय समन्वय समिति रहनेछ ।

(क) गाउँपालिका उपाध्यक्ष - संयोजक

(ख) गाउँ कार्यपालिकाका महिला सदस्यमध्येबाट गाउँ कार्यपालिकाले तोकेको महिला सदस्य - सदस्य

(ग) गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक वा श्रोतव्यक्तिमध्येबाट गाउँपालिकाको प्रमुखले तोकेको व्यक्ति - सदस्य

(घ) गाउँ कार्यपालिकाको प्रमुखले तोकेको स्थानीय स्वास्थ्य चौकी वा अस्पतालको चिकित्सक - सदस्य

(ङ) स्थानीय प्रहरी कार्यालयको प्रमुख - सदस्य

(च) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको, हक हित संरक्षणको क्षेत्रमा स्थानीयस्तरमा कार्यरत संघ संस्थाहरूमध्येबाट गाउँपालिकाको प्रमुखले मनोनित गरेको संस्थाको प्रतिनिधि - सदस्य

(छ) गाउँपालिका भित्रका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूमध्येबाट समन्वय समितिले मनोनयन गरेका एक जना महिला सदस्य सहित तीन जना - सदस्य

(ज) नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका स्थानीयस्तरमा रहेका सम्बन्धित विषय हेर्ने कार्यालयको कार्यालय प्रमुख -सदस्य

(झ) गाउँपालिकाको प्रमुखले तोकेको गाउँपालिकाको कर्मचारी -सदस्य

(२) स्थानीय समन्वय समितिले अपाङ्गता परिचयपत्र वितरणका लागि सिफारिस गर्ने कामका साथै ऐनको दफा ४३ को (च) बमोजिम परिचयपत्र सम्बन्धी कानुनी, संरचनागत तथा अन्य सुधार गर्नुपर्ने विषयमा प्रदेशकोसामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय लगायत सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनु पर्दछ ।

परिच्छेद ४

परिचयपत्र वितरण

७. परिचय-पत्र वितरण प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा अपाङ्गता भएका व्यक्ति स्वयम् निजका अभिभावक वा संरक्षित अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा परिचय-पत्र प्राप्तिका लागि सबै प्ष्टयाई गर्ने कागजातहरू २ प्रति समावेश गरी निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(ख) दरखास्तमा आफ्नो नाम, स्थायी ठेगाना, उमेर, अपाङ्गता खुलेको लिखित प्रमाणित प्रतिलिपि, पासपोर्ट साईजको (सम्भव भएसम्म अपाङ्गता देखिने गरी खिचिएको) फोटो, असक्तता गाम्भीर्यता अवस्था र शरीरका अङ्गहरूले गर्ने काममा आएको समस्या वा दैनिक क्रियाकलापमा हुने सीमीतताहरूको विवरण संलग्न हुनुपर्नेछ । यस प्रयोजनका लागि जन्मदर्ता प्रमाण पत्र वा नागरिकताको प्रमाण पत्र वा जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा वा शैक्षिक योग्यताको प्रमाण पत्र वा मतदाता परिचयपत्र वा अपाङ्गताको आधारमा कुनै जागिरमा रहेको भए नियुक्ति पत्र वा त्यो संस्थाले दिएको प्रमाण पत्र वा जिल्ला पशासन कार्यालयमा दर्ता भएको अपाङ्गता सम्बन्धी कार्य गर्ने संघसंस्थाले गरेको सिफारिसमध्ये कुनै एक वा यस्तै विश्वास हुनसक्ने आधार दिने अन्य प्रमाणित लिखितलाई आधार मानिनेछ ।

(ग) रितपूगी आएको निवेदनमा वडा कार्यालयले निवेदन प्राप्त भएको मितिले बढीमा ३ दिनभित्र निवेदकले पेश गरेका कागजातहरूको एकप्रती कार्यालयमा राखी वडा कार्यालयको सिफारिस सहित एक प्रति गाउँपालिकामा पठाउनु पर्दछ ।

(घ) सम्बन्धित व्यक्तिले पेश गरेको निवेदन उपर कुनै कागजात वा प्रमाण नपुगी परिचयपत्रका लागी सिफारिस गर्न उपयुक्त नदेखिएमा सो व्यहोरा निवेदकलाई ३ दिनभित्रमा जानकारी दिनुपर्दछ ।

(ङ) वडा कार्यालयले सिफारिस गर्न नसकिने भनी दिएको जानकारी निवेदकलाई चित्त नबुझेमा सूचना पाएको १५ दिनभित्रमा सम्बन्धित स्थानीय तह समक्ष निवेदन दिन सकिने छ ।

(च) यसरी प्राप्त भएको निवेदन समेत समावेश राखी स्थानीय समन्वय समितिको बैठकमा पेश गर्नु पर्दछ । निवेदकले पेश गरेका कागजात र अन्य सम्भाव्य प्रमाणका आधारमा निजले परिचयपत्र पाउने देखियो भनि स्थानीय समन्वय समितिले सिफारिस गरेमा निजलाई परिचय पत्र वितरण गरी त्यसको जानकारी निवेदक तथा वडा कार्यालयलाई समेत दिनु पर्दछ ।

(छ) परिचयपत्रका लागी सिफारिस गर्न कुनै कठिनाई परेमा वडा कार्यालयले चिकित्सक/विशेषज्ञ वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका संस्थाका प्रतिनिधिसंग रायपरामर्श लिन सक्नेछ ।

(ज) सामान्यतया अपाङ्गता भएका व्यक्ति स्वयम्ले आफ्नो परिचयपत्र बुझिलिनु पर्दछ । अतीअशक्त वा पूर्ण अशक्त अपाङ्गता भएको कारण परिचयपत्र बुझिलिन आउन नसक्ने भएमा वडा कार्यालयको सिफारिसमा परिवारको सदस्य, संरक्षक वा निजको बसोबास गर्ने स्थानीय वडाका पदाधिकारीले निजलाई बुझाउने गरी बुझिलिन सक्नेछ ।

(झ) परिचयपत्र प्राप्त व्यक्तिहरूको वर्गीकृत लगत गाउँपालिकाले कम्प्यूटराइज गरी आफ्नो कार्यालयमा राखी चौमासिक रुपमा प्रदेश र संघको सम्बन्धित मन्त्रालयबाट जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

(ञ) समन्वय समितिले परिचयपत्र दिनेभनी ठहर गरेका व्यक्तिलाई गाउँपालिकाको कार्यालयले अनुसुची २ बमोजिमको परिचयपत्र (अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई) निःशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(ट) परिचयपत्रमा गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको हस्ताक्षर हुनेछ । प्रचलित कानूनको अधीनमा रही अन्य अधिकृत कर्मचारीलाई समेत अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सकिनेछ ।

(ठ) प्रत्यक्ष रूपमा नदेखिने वा अवलोकन गर्न नसकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षेत्रको हकमा परिचयपत्र प्रदान गर्न अधिकारीले अवलोकन गरी तत्काल उपयुक्त परिचयपत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(ड) प्रत्यक्ष रूपमा नदेखिने वा अवलोकन गर्न नसकीने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षती भएका वा प्रष्ट रूपमा छुट्याउनसमस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिका हकमा समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको सिफारिसका आधारमा परिचयपत्र वितरण गर्नपर्ने छ ।

८. अन्य स्थानीय तहबाट परिचयपत्र वितरण गर्ने :

स्थानीय ठेगानामा बसोबास नभएका र विभिन्न अवरोध तथा शारीरिक वा मानसिक अवस्थाको गम्भीरताको कारण आफ्नो स्थायी बसोबास भएको जिल्लामा गई अपाङ्गता परिचयपत्र प्राप्त गर्न असमर्थ व्यक्तिहरूका लागि निजको स्थायी बसोबास भएको स्थानको सम्बन्धित स्थानीय तहबाट परिचयपत्र नलिएको सुनिश्चित भएमा दफा ५ को प्रक्रिया पुरा गरी परिचयपत्र प्रदान गर्न सम्बन्धित स्थानीय तहलाई जानकारी गराउन सकिनेछ ।

९. प्रतिलिपि सम्बन्धी व्यवस्था

(१) परिचयपत्र हराई, नासिई वा बिग्रिई परिचयपत्रको प्रतिलिपि लिनु पर्ने भएमा आफ्नो स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा यथार्थ विवरण र कारण खुलाई सिफारिसका लागि निवेदन दिनुपर्दछ ।

(२) वडा कार्यालयले सबै व्यहोरा बुझी निवेदकको माग मनासिब देखिएमा परिचयपत्रको प्रतिलिपि उपलब्ध गराउन प्राप्त निवेदन तथा अन्य कागजातको प्रतिलिपि वडा कार्यालयमा राखी निवेदकले पेश गरेको सक्कली कागजात सहित सिफारिस गरी गाउँपालिकामा पठाउनु पर्दछ।

(३) स्थानीय तहले सिफारिस सहित प्राप्त भएको निवेदन अपाङ्गताको प्रकृति अनुसार सोभै वा स्थानीय समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको निर्णय अनुसार अपाङ्गता परिचय पत्रको प्रतिलिपी निःशुल्क उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

(४) प्रतिलिपीका लागि प्राप्त भएको निवेदनका विषयमा सो परिचयपत्र बाहेक व्यक्तिले पहिले प्राप्त गरेको परिचयपत्रमा हेरफेर गर्नुपर्ने देखिएमा स्थानीय सिफारिस समितिमा पेश गरी सो समितिबाट प्राप्त निर्देशन अनुसार गर्नुपर्दछ ।

१०. यस कार्यविधिको प्रतिकुल कार्य भएमा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भएबमोजिम सजाय हुनेछ ।

११. अभिलेख सम्बन्धी व्यवस्था :

(१) सम्बन्धित वडा कार्यालयले आफ्नो क्षेत्र मा भएका कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुमध्ये परिचयपत्र पाएका व्यक्तिहरुको अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीर्यता लगायत अन्य आवश्यक विवरण खुल्ने गरी नियमित रूपमा अध्यावधिक गरी त्यसको चौमासिक विवरण तयार गरी नियमित रूपमा आफ्नो गाउँपालिका तथा जिल्ला सवन्वय समितिलाई समेत पठाउनुपर्दछ ।

(२) स्थानीय तहले परिचयपत्र वितरण गरेपछि यसको जानकारी परिचयपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको वडा कार्यालयलाई दिनु पर्दछ ।

(३) गाउँपालिकाको आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तथा अपाङ्गता परिचयपत्र पाएका व्यक्तिहरुको अभिलेख राखी त्यसको चौमासिक प्रतिवेदन प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

परिच्छेद ५

विविध

विविध : (१) सबै स्थानीय तहले आ-आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्र रहेका विकट तथा दुर्गम गाउँहरूमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि अपाङ्गता परिचयपत्र लगायतका सेवा सरल तवरले उपलब्ध गराउन कम्तीमा वर्षमा एक पटक ती ठाउँहरूमा परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

(२) यो कार्यविधि लागु हुनु अगाडी प्राप्त गरेको अपाङ्गता परिचयपत्र सम्बन्धी गाउँपालिका र नगरपालिकामा बुझाई कार्यविधि जारी भएको मितिले १ वर्षभित्रमा यस कार्यविधि बमोजिम परिचयपत्र लिनु पर्नेछ । यस अघि जारी भएको परिचयपत्र स्वतःमान्य हुने छैन ।

(३) यस कार्यविधि भएको प्रावधान अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धी ऐन र कानुन संग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ ।

(४) अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण सम्बन्धमा यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएको विषयमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

(५) अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

(६) अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ खारेज गरिएको छ ।

अनुसुची १

अपाङ्गता भएका व्यक्तिले परिचयपत्र पाउनको लागी दिने निवेदनको ढाँचा

श्री कार्यालय प्रमुखज्यू

मार्फत .....

.....गाउँपालिका

.....

फोटो

विषय : अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउँ ।

महोदय,

म अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउन योग्य भएकोले निम्न लिखित विवरण राखी परिचयपत्र पाउन यो निवेदन पेश गरेको छु । मैले पेश गरेको विवरण ठिक साँचो छ, भुट्टा ठहरेमा प्रचलित कानून बमोजिमको सजाय भोग्न मञ्जुर छु ।

१. नाम थर ..... उमेर ..... लिङ्ग .....

२. प्रदेश:

३. ठेगाना:

(क) स्थायी ठेगाना : .....पालिका, वडा नं..... टोल.....

(ख) अस्थायी ठेगाना : .....पालिका, वडा नं..... टोल.....

(ग) सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाईल नं.....

३. संरक्षक/अभिभावकको नाम थर .....निवेदकको नाता.....

४. संरक्षक/अभिभावकको टेलिफोन वा मोबाईल नं.....

५. नेपाल सरकार परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अपाङ्गताको प्रकार.....

६. नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अपाङ्गताको आधारमा अपाङ्गताको प्रकार

.....

७. शरीरको अङ्ग,संरचना, प्रणालीमा आएको क्षेतीको विवरण

.....

.....

८. क्षेती भएपछी दैनिक क्रियाकलापमा आएको अवरोध वा सीमितताको विवरण

.....

.....

९. अपाङ्गताको कारण उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस ।

(क) रोगको दीर्घ असर (ख) दुर्घटना (ग) जन्मजात

(घ) सशस्त्र द्वन्द्व ड) वंशानुगत कारण च) अन्य.....

१०. सहायक सामाग्री प्रयोग गर्न पर्ने आवश्यकता भएको वा नभएको : उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस ।

क) भएको ख) नभएको

११. आवश्यकता भएको भए कस्तो प्रकारको सहायक सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्ने हुन्छ

..... ।

१२. सहायक सामाग्री प्रयोग गर्न गरेको/नगरेको उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस् ।

क) गर्ने गरेको ख) गर्ने नगरेको

१३. सहायक सामाग्री प्रयोग गर्ने गरेको भए सामाग्रीको नाम.....

१४. अन्य व्यक्तिको सहायोग विना आफ्नो कस्ता कस्ता दैनिक कार्य गर्न सक्नुहुन्छ ।

(क) .....ख).....ग).....

घ).....ड).....च).....

१५. अन्य व्यक्ति सहयोग लिनु हुन्छ भने कुन कुन कामको लागी लिनु हुन्छ ।

क).....ख).....ग).....

घ).....ड).....च).....

१६. पछिल्लो शैक्षिक योग्यता ।

क) प्राथमिक तह ख)निम्न माध्यामिक तह

ग)माध्यामिक तह घ) उच्च माध्यामिक तह ड) स्नातक तह

च) स्नातकोत्तर तह छ) विद्यावारिधी तह

१७. कुनै तालिम प्राप्त गर्नु भएको भए मुख्य तालिमहरुको नाम लेख्नुहोस ।

.....

.....

.....

१८.हालको पेशा :

क)अध्ययन ख)कृषि व्यवसाय ग) स्वरोजगार घ) सरकारी

वा

ड) निजी क्षेत्रमा सेवा च) कही नगरेको छ) अन्य.....

निवेदकको नाम, थर .....

हस्ताक्षर .....

मिति.....

अनुसुची २

निशाना छापअपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्रको ढाँचा

ठाटीकाँध गाउँपालिका

परिचयपत्र नं.

परिचयपत्रको प्रकार :

फोटो

अपाङ्गता परिचयपत्र

१) नाम, थर :

२) ठेगाना:प्रदेश.....जिल्ला.....स्थानीय तह .....

३) जन्ममिति :..... ४) नागरिकता नं.:.....

५) लिङ्ग.....६) रक्त समुह.....

७) अपाङ्गताको किसिम प्रकृतिको आधारमा.....गम्भीर्यता.....

८) बाबु/आमा वा संरक्षकको नाम, थर.....

९) परिचयपत्र वाहकको दस्तखत : .....

१०) परिचयपत्र प्रमाणित गर्ने :.....

नाम, थर .....

हस्ताक्षर.....

पद:.....

मिति:.....

“यो परिचयपत्र कसैले पाएमा नजिकको प्रहरी कार्यालय वा स्थानीय तहमा बुझाई दिनुहोला”

Annex 2

Disability identity card format

stap   thantikandh Rural municipality

.....

ID card Number .

ID card Type.

Disability identity card

- 1) full Name of person
- 2) Address. province..... District.....local level.....
- 3) Date of Birth ..... 4)Citizenship Number .....
- 5)sex.....   6) Blood group.....
- 7) Types of Disability. On the basis of nature.....
on the basic of severity.....
- 8) Father Name /Mother Name or guardain.....
- 9) signature =of ID card holders.....
- 10) Approved By.....
Name.....
signature.....
designation.....
Date.....

"If somebody finds this ID card, please deposit this in the nearby police station or municipality office "

अनुसुची ३

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको राखिने अभिलेखको ढाचाँ

क्रमसंख्या :

अपाङ्गता परिचयपत्र नम्बर:

परिचयपत्रको प्रकार .....

१) नाम , थर:

२) ठेगाना (स्थायी) प्रदेश : जिल्ला : स्थानीयतह: वडा नं

३) ठेगाना अस्थायी प्रदेश : जिल्ला: स्थानीयतह: वडा नं.

४) जन्ममिति : नागरिकता नम्बर : ५) लिङ्ग

६) रक्तसमुह: ७) विवाहित वा अविवाहित

८) बाबु/आमा वा संरक्षकको नाम, थर :

९) ठेगाना: प्रदेश : जिल्ला : स्थानीय तह: वडा :

१०) अपाङ्गता भएका व्यक्तिसंगको नाता :

११) पढ्छिल्लो शैक्षिक योग्यता :

१२) अध्ययनरत विद्यालय वा कलेज :

१३) पेशा :

१४) अपाङ्गताको किसिम :

(क) अपाङ्गताको प्रकृतीको आधारमा :

(ख) अपाङ्गताको गम्भीर्यताको आधारमा :

१५) कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिन्छ ।

१६) कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिदैन ।

१७) सहायक सामाग्रीको आवश्यकता पर्ने वा नपर्ने
आवश्यकता पर्ने भए के.....

१८) परिचयपत्र वाहक प्राप्त गरेको अन्य सेवा, सुविधा

.....

२०) परिचयपत्र वाहकलाई आवश्यकता परेको अन्य सेवा सुविधाहरु

.....

२१) सेवा सुविधा प्रदान गर्ने निकाय .....

२२) अन्य .....

प्रमाणिकरण मिति: २०७७/०१/१०

आज्ञाले
बाबुराम नेपाली
(प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)

